

3

Media transmisyjne

EFEKTY KSZTAŁCENIA Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ:

- E.13.1(2) rozpoznaje i stosuje normy dotyczące okablowania strukturalnego;
- E.13.1(9) dobiera medium do budowy lokalnej sieci komputerowej.

W TYM ROZDZIALE:

- przypomnisz sobie wiadomości o normach okablowania strukturalnego dotyczącego medium transmisyjnego;
- utrwalisz wiadomości na temat rodzajów medium transmisyjnego;
- powtórzysz i utrwalisz zdobyte wiadomości z zakresu podstawowej terminologii sieciowej.

Wprowadzenie**Normy dotyczące okablowania strukturalnego**

Główną organizacją pracującą nad normatywami dotyczącymi okablowania sieciowego jest TIA. Jest to stowarzyszenie światowych firm telekomunikacyjnych, które wraz z organizacją przemysłu elektronicznego EIA opracowało normy dotyczące okablowania strukturalnego.

Najistotniejsze z punktu widzenia medium transmisyjnego są normy TIA/EIA-568-A oraz TIA/EIA-568-B. Kategorie kabli i złącz opisuje również Polska Norma PN-EN 50-173. Zestawienie norm przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3.1. Normy regulujące okablowanie strukturalne

Kraj	Polska	Europa	USA	Świat
Norma	PN-EN 50173	EN 50173	TIA/EIA 568A	ISO/IEC 11801

Rodzaje oraz charakterystyka mediów transmisyjnych**ZAPAMIĘTAJ**

Medium transmisyjne to określony rodzaj nośnika niezbędnego do przesyłania danych w strukturze sieciowej. Rozróżniamy media przewodowe (miedziane i optyczne) oraz bezprzewodowe (podczerwień i fale radiowe).

Medium transmisyjne, którego najważniejszym elementem budowy jest kabel miedziany, można podzielić na następujące rodzaje:

- kabel koncentryczny,
- skrętka ekranowana (UTP),
- skrętka nieekranowana (STP).

Kabel koncentryczny (współosiowy)

Jest on zbudowany z następujących elementów:

- rdzenia – najczęściej miedzianego lub aluminiowego;
- izolacji wewnętrznej (dielektryka) – oddziela przewodnik od ekranu; od jego wymiarów oraz stałej dielektrycznej zależy impedancja falowa kabla;
- ekranu – stanowi drugi niezbędny ośrodek przewodzący; jednocześnie chroni sygnał przed zakłóceniami elektromagnetycznymi pochodzącymi ze środowiska; najczęściej w postaci folii aluminiowej oraz oplotu miedzianego lub aluminiowego;
- izolacji zewnętrznej – pełni funkcje zabezpieczania przewodu przed uszkodzeniami mechanicznymi oraz warunkami atmosferycznymi.

Do budowy sieci lokalnych opartych na topologii magistrali stosowany był głównie kabel koncentryczny. Na końcach kabla w segmencie sieci należało zainstalować opornik, zwany terminatorem, o rezystancji dostosowanej do rodzaju kabla.

Wyróżnia się dwa rodzaje kabla koncentrycznego:

- gruby (*Thick Ethernet*) – o impedancji falowej 50 Ω i grubości 0,5 cala;
- cienki (*Thin Ethernet*) – o impedancji falowej 50 Ω i grubości 0,25 cala.

Długość segmentu sieci przy Thick to 500 m, a przy Thin 185 m. Do podłączania urządzeń w sieci za pomocą cienkiego koncentryka używano końcówek BNC. Przy koncentryku grubym stosowano złącza AUI. Obecnie medium to jest rzadko wykorzystywane do budowy sieci komputerowych.

Rys. 3.1. Kabel koncentryczny

Skrętka

Skrętka (*twisted-pair cable*) składa się z określonej liczby (według normy określającej kategorię kabla) par skręconych ze sobą przewodów miedzianych. Skręcenie ma na celu eliminację wpływu zakłóceń elektromagnetycznych oraz zakłóceń wzajemnych przesłuchami. Miedziany rdzeń może występować w formie drutu lub linki. Pierwszy z nich jest stosowany w budowie dłuższych segmentów sieci lub instalacji zewnętrznych. Drugi stanowi idealne rozwiązanie w sieciach wewnątrz budynków, gdzie istnieje możliwość wielokrotnego skręcania i zaginania kabla w korytach montażowych.

W budowie lokalnych sieci komputerowych wykorzystuje się następujące rodzaje skrętki komputerowej:

- U/UTP – skrętka nieekranowana;
- F/UTP – skrętka foliowana;
- U/FTP – skrętka z każdą parą przewodów w osobnym ekranie z folii;
- F/FTP – skrętka z każdą parą przewodów w osobnym ekranie z folii dodatkowo w ekranie z folii;
- SF/UTP – skrętka ekranowana folią i siatką;
- S/FTP – skrętka z każdą parą przewodów foliowaną dodatkowo w ekranie z siatki;
- SF/FTP – skrętka z każdą parą przewodów foliowaną dodatkowo w ekranie z folii i siatki.

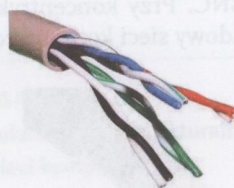
W tabeli 3.2 zostały opisane kategorie skrętki według normy TIA/EIA 568A.

Tabela 3.2. Kategorie skrętki

Standard TIA/EIA 568A	Rodzaj końcówek / złącz	Zastosowanie	Pasmo
kat. 1		linie telefoniczne bez przesyłania danych	do 100 kHz
kat. 2		aplikacje głosowe i usługi terminalowe	do 1 MHz
kat. 3	RJ11 RJ12 RJ45 (8P8C)	protokoły ze średnią szybkością bitową, Ethernet 10 Base-T	do 16 MHz
kat. 4	RJ45 (8P8C)	Ethernet do 16 Mb/s	do 20 MHz
kat. 5/5e	RJ45 (8P8C)	FastEthernet 100 Base-TX, GigabitEthernet 1000 Base-T	do 100 MHz
kat. 6	RJ45 (8P8C)	ATM622, GigabitEthernet 1000 Base-T	do 250 MHz
kat. 6A	RJ45 (8P8C)	GigabitEthernet, 10-GigabitEthernet 10 GBase-T	do 500 MHz
kat. 7	GG45, TERA	10GBase-T, transmisja wideo wysokiej jakości	do 600 MHz
kat. 7A	GG45, TERA	10G Base-T, pełne pasmo CATV (862 MHz), współdzielenie aplikacyjne kabla (3-play), gotowe na 40 G, 100 G	do 1 GHz

Skretka jest obecnie najtańszym i najczęściej używanym medium transmisyjnym. Używa się jej głównie do budowy sieci lokalnych i prywatnych opartych na topologii gwiazdy. Maksymalna długość segmentu sieciowego budowanego na podstawie skretki to ok. 100 m (łącznie z kablem krosowym i przyłączeniowym).

Rys. 3.2. Skretka nieekranowana

Światłowód

Światłowód (*Fiber optic cable*) jest zbudowany z rdzenia wykonanego z włókna szklanego (kwarcowego) otoczonego płaszczem oraz warstwą izolacyjną. Dodatkowo, w celu uelastycznienia i wzmocnienia kabla, stosuje się wypełnienie między płaszczem a izolacją w postaci warstwy akrylowej i oplotu kewlarowego. Do przesyłania danych w kablu światłowodowym stosuje się źródło światła lasera lub diody LED.

Rozróżniamy światłowody wielomodowe i jednomodowe. Światłowód wielomodowy charakteryzuje się tym, że promień światła może być wprowadzony do niego pod różnymi kątami – modami. Rdzeń światłowodu wielomodowego składa się z setek warstw szkła kwarcowego z domieszką dwutlenku germanu.

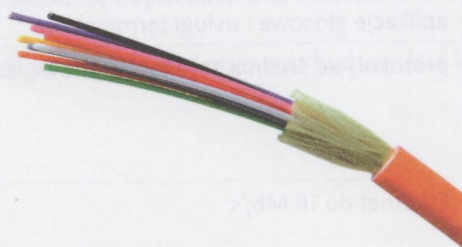
Największy problem w światłowodzie stanowią dyspersja i tłumienie. **Dyspersja** to zjawisko zmiany promienia świetlnego wraz z długością przebytej drogi. Dlatego światłowody wielomodowe stosuje się do budowy segmentów sieci o długości do 5 km. Światłowody jednomodowe są pozbawione problemu dyspersji, co pozwala na budowę segmentów sieci bez regeneracji sygnału za pomocą wzmacniaczy światłowodowych od 80 do nawet 100 km. **Tłumienie** prowadzi do zmniejszania się amplitudy fali wraz ze wzrostem odległości od źródła. Najniższe tłumienie występuje przy fali o długości 1,55 mm i wynosi 0,16 dB/km.

Dodatkowym problemem światłowodów jest ich łączenie. W światłowodach jednomodowych cienkie rdzenie w każdym segmencie kabla muszą być w stosunku do siebie ułożone idealnie centrycznie. Na styku mogą powstać tzw. odbicia Fresnela zwiększające tłumienie na łączach. Światłowody łączy się trwale za pomocą złączy. Do łączenia rdzeni w kablach światłowodowych trwale stosuje się spawarki światłowodowe.

Kable światłowodowe są odporne na zakłócenia elektromagnetyczne i mają dużą przepustowość. Przy ich użyciu można osiągać szybkości przesyłania danych do kilku Tb/s.

Koszt światłowodu jednomodowego jest wyższy niż wielomodowego. Przy transmisji typu full-duplex stosuje się dwa włókna światłowodowe do oddzielnej transmisji w każdą stronę.

Do montażu kabli światłowodowych używa się złączy LC, ST, SC oraz MT-RJ.

Rys. 3.3. Kabel światłowodowy

Media bezprzewodowe stanowią często alternatywę dla kabli miedzianych i światłowodów. Widmo fal elektromagnetycznych obejmuje fale radiowe, mikrofałe, promieniowanie podczerwone, ultrafioletowe, promieniowanie gamma i inne. W sieciach bezprzewodowych Wi-Fi i Bluetooth wykorzystuje się fale radiowe, a w sieciach IrDA – fale w kanale podczerwieni (InfraRed).

InfraRed

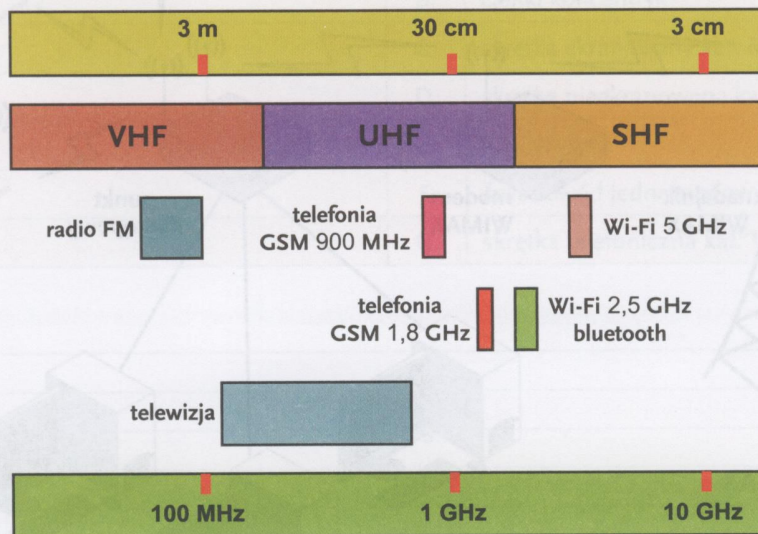
W technologii IrDA jest wykorzystywana silnie skupiona wiązka światła w paśmie podczerwieni (850–900 nm). Wysoka częstotliwość fal świetlnych jest przyczyną dużej tłumienności, co prowadzi do ograniczenia zasięgu fal tego medium. Łączność między nadajnikiem a odbiornikiem wymaga bezpośredniej widoczności. Dlatego też w budowie sieci komputerowych medium to ma bardzo ograniczone zastosowanie.

Łącze podczerwieni dzieli się na kierunkowe i szerokokątne. Szybkość transmisji łącza kierunkowego wynosi ok. 125 Mb/s przy zasięgu ok. 30 m. Łącze szerokokątne natomiast umożliwia transmisję z szybkością do 50 Mb/s przy zasięgu od jednego do kilku metrów.

Fale radiowe – Wi-Fi

Do transmisji danych cyfrowych wykorzystuje się najczęściej fale radiowe z zakresów VHF (30–300 MHz), UHF (300–3000 MHz) oraz fale z zakresu SHF (3–30 GHz).

Rys. 3.4. Długości fal radiowych

Najpopularniejsze standardy sieciowe Wi-Fi korzystają z częstotliwości 2,4 GHz lub 5 GHz. Dokładna częstotliwość stosowana w określonej sieci bezprzewodowej zależy od wykorzystywanego kanału transmisyjnego. W Polsce mamy możliwość korzystania z 13 kanałów. W zależności od standardu transmisji szybkość Wi-Fi wynosi od 11 Mb/s do 600 Mb/s, a zasięg od 30 do 50 m. Sieci Wi-Fi mogą działać w dwóch topologiach fizycznych: ad hoc (IBSS) i infrastrukturalnym (BSS). W sieciach Wi-Fi istotną rolę odgrywa **roaming**. Technologia ta pozwala na automatyczne przenoszenie połączenia z jednego punktu dostępowego do drugiego w sytuacji, gdy jego jakość sygnału jest lepsza.

Bluetooth

Technologia Bluetooth jest standardem połączeń radiowych o ograniczonym zasięgu między telefonami komórkowymi, komputerami przenośnymi oraz urządzeniami peryferyjnymi. W Bluetooth stosuje się łącze radiowe o zasięgu do 10 m, o częstotliwościach pracy w paśmie 2,402–2,480 GHz. Bluetooth umożliwia komunikację między różnymi urządzeniami przenośnymi z szybkością transmisji do 1 Mb/s.

ZAPAMIĘTAJ

Do bezprzewodowej transmisji danych na duże odległości stosuje się sieci WiMAX. WiMAX to bezprzewodowa metoda szerokopasmowej transmisji danych, w której wykorzystuje się tzw. stacje bazowe, z których każda dystrybuuje sygnał drogą radiową w promieniu do 50 km. Łącze WiMAX może teoretycznie przesyłać dane z przepływnością do 70 Mb/s.

SPRAWDŹ SWOJE UMIEJĘTNOŚCI

ZADANIE 1.

Dopasuj do określonej topologii fizycznej możliwe do zastosowania medium transmisyjne.

1.	magistrala	A.	gruby koncentryk
2.	pierścień	B.	cienki koncentryk
3.	gwiazda	C.	skrętka ekranowana kat. 6
4.	siatka	D.	skrętka nieekranowana kat. 5e
5.	ad-hoc	E.	fale radiowe
		F.	światłowód jednomodowy
		G.	skrętka telefoniczna kat. 1

Odpowiedzi:

ZADANIE 2.

Uzupełnij luki w zdaniach:

- Do montażu kabla sieciowego w pomieszczeniach z dużą liczbą rogów, ścian działowych i załamań najlepiej nadaje się skrętka o przewodach miedzianych w postaci .....
- Światłowód to idealne medium do budowy ..... sieci.
- W medium InfraRed jako źródła promieniowania wykorzystuje się .....
- Sieci bezprzewodowe w standardzie 802.11 wykorzystują najczęściej częstotliwości ..... oraz .....
- UTP określa skrętkę .....
- Obecnie najczęściej wykorzystywaną kategorią skrętki jest .....
- Na końcach kabla koncentrycznego należy instalować .....

ZADANIE 3.

W szkolnej sieci komputerowej zastosowano dwa media transmisyjne – skrętkę i fale radiowe. Określ, który z nich jest lepszym gwarantem bezpieczeństwa danych w sieci. Uzasadnij swój wybór.

Odpowiedź:

SPRAWDŹ SWOJE UMIEJĘTNOŚCI

ZADANIE 4.

Poniżej przedstawiono przykłady struktur sieciowych. Dobierz do każdej z nich medium transmisyjne. W kilku zdaniach uzasadnij swój wybór.

A. Sieć prywatna, która głównie służy do rozprowadzania internetu w mieszkaniu z routera ADSL.

B. Sieć szkieletowa mająca na celu stworzenie szybkiej sieci miejskiej łączącej mniejsze sieci lokalne w urządzeniach, uczelniach i szkołach.

C. Sieć w szkolnej pracowni komputerowej zbudowanej na podstawie architektury klient-serwer.

ZADANIE 5.

Korzystając z podręcznika oraz innych źródeł (np. z internetu), uzupełnij tabelę prezentującą parametry techniczne niektórych mediów transmisyjnych.

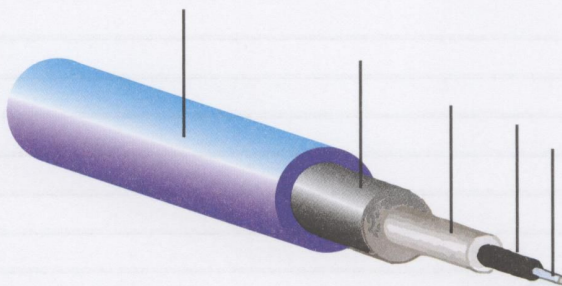
Tabela 1.

Rodzaj medium	Długość segmentu sieci	Szybkość transferu	Rodzaj złącza
	185 m		
		1 Gb/s	RJ-45 (8P8C)
Fale radiowe			ST

ZADANIE 6.

Nazwij przedstawione poniżej kable oraz opisz poszczególne elementy ich budowy:

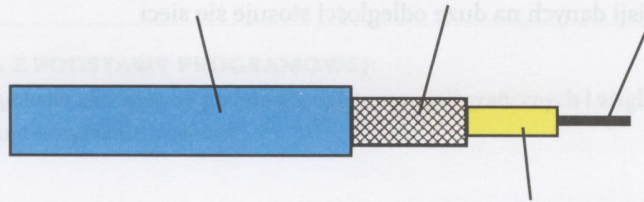
A. kabel _____

SPRAWDŹ SWOJE UMIEJĘTNOŚCI

B. kabel

ZADANIE 7.

Wady i zalety mediów transmisyjnych

Wymień i zapisz wady i zalety wymienionych w tabeli mediów transmisyjnych.

Tabela 2.

Rodzaj medium transmisyjnego	Wady	Zalety
Kabel koncentryczny		
Skłętka nieekranowana		
Światłowod wielomodowy		

NOTATKI

Blank lined area for taking notes.